UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Questiones spiritualis [con]uiuij delicias preferentes, super euangelijs tam de te[m]pore [quam] de sanctis

Johannes <de Turrecremata>

Lyon, 18. Jan. 1509

Dominica sexagesime.

urn:nbn:de:hbz:466:1-70506

Visual Library

do hoc modo: ideo dicit̃ ſummū
bonū incõptū eſt ſummi boni per
fecta poſſeſſio ſiue fruitio nõ qꝛ
vna nõ poſſit eſſe ꝑfectioꝛ alia ⁊
maioꝛ. Sicut ignis eſt ſubtiliſ-
ſimus coꝛpoꝛū ſpecie. ⁊ tñ vnus
ignis altero ſubtilioꝛ eſſe po-
teſt. (vt habet̃ .4. ſen. di. 49. q. 1.
ar. 4. q. 2. ad ſcdm̃.) Iſta beati-
tudo ſm̃ ſpeciē ſuam ꝯſiderata
eſt vltimū bonum deſiderabiliū
humanoꝝ nihilominꝰ nihil pꝛo-
hibet beatitudinē vniꝰ eſſe perfe
ctioꝛē beatitudine alterius. Si
dicas q̇libet ſctūs ꝑticipat deuz
in ſummo ⁊ qd̉ in ſummo eſt. eſt
in termino. et qd̉ eſt in termino
nõ recipit magis nec minꝰ. ergo
oēs equaliter participabūt. Re
ſpõdet̃ ad hoc ꝙ eſt ſummū ſim
pliciter. ⁊ eſt ſummū huic. Dici-
mus ꝙ nullus participat iˀſum
mo ſimpliciter ſed in ſummo ſi-
bi. Quilibet eñ totū participat
nõ quin poſſit participari plus.
ſed nõ plus ab ipſo. qꝛ nõ poteſt
vltra ꝑficere ⁊ ꝯtētus eſt om̃ino
eo qd̉ habet. ¶ Ad tertiā rñdet̃.
negando ꝯſequentiā. Dicimꝰ eñ
ꝙ minus beato nõ eſt appetibi-
lis beatitudo magis beati. Ra-
tio eſt. qꝛ in beatis eſt perfecta
caritas. vnde ibi plus q̇libet dili
git deuz ꝙ̄ ſeipſum. ⁊ ideo vult
magis id quod cõueniētius eſt
deo ꝙ̄ id qd̉ eſſet melius ei. Et
ideo magis vult diuinā iuſticiā
ſaluari in hoc ꝙ ipſe minus ha-
beat qd̉ eſt deo ꝯueniētiꝰ ꝙ̄ i hoc
ꝙ plꝰ habeat qd̉ eſſet ſibi meliꝰ.

Ominica
ſexageſime ē
euangeliuz.
In illo tēpo-
re. Cum tur-
ba plurima
⁊c̃. Luc. viij.
Circa qd̉ poſſunt diſputari ſeq̃n
tes q̃ſtiões. ¶ Prima eſt. vtꝝ cõ
uenienter xp̄s vſus fuerit in pꝛe
dicatione ſua parabolis. ¶ Se
cunda. Vtrum parabole ille xp̄i
cõtineant veritatem ſm̃ ſenſum
litteralem.

D primaz
qua queritur
⁊c̃. ſic ꝓcedi-
tur. ⁊ videtur
ꝙ nõ cõueniē
ter vſus fue-
rit parabolis
in pꝛedicatiõe ſua. ¶ Primo ſic.
Modus loquēdi per metapho-
ras ⁊ parabolas cum ſit ꝓpꝛius
ſcientie infime. ſ. poetice nõ vi-
detur pertinere ad doctoꝛē diui
ne ſapiētie que altiſſima eſt. ſed
xp̄s pꝛedicabat ⁊ docebat diui-
nam ſapientiā. ergo nõ cõueniē-
ter vtebatur in p̄dicatione ſua
motaphoꝛis ⁊ parabolis. qꝛ ta-
lis modus ꝯuenit poetis. ¶ Se
cundo ſic. xp̄s venit ad docendū
veritatē. ſm̃ illud Ioh. xviij. Ad
hoc veni ⁊ natus ſum vt teſtimo
nium perhibeā veritati. ſed per
parabolas videtur veritas oc-
cultari. ergo non ꝯueienter xp̄s
vtebatur in pꝛedicatione ſua pa

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

rabolis. ¶ Tertio ſic. chriſt⁹ ad
oſtendenduz q̄ ipſe eſſet verus
deus obſeruauit modū in mira-
culis faciendis vt nō poſſit ne-
gari ipſuz eſſe deū ſine peccato
infidelitatis ſm illud Joh. xv.
Si opera nō feciſſez que nemo
alius fecit pctm̄ nō haberēt. er-
go in p̄dicatione debuit ſerua-
re illū modū vt maxim⁹ oſtende
retur ſapiēs. ſed iſte modus nō
eſt parabolic⁹. ergo ꝛc. ¶ In op-
poſitū eſt euāgeliū p̄ſens. ¶ Re
ſpondeo dicendū ſub iſta ꝯclu-
ſione. q̄ xp̄s cōuenienter in predi
catione ꝛ doctrina parabolis et
ſimilitudinib⁹ rerū corporaliuz
vſus eſt. Ueritas iſtius ꝯcluſio
nis colligit̄ ex multis. Primo.
quia predicationi bonus debet
formare ſermonē ſuū iuxta ca-
pacitatē audientiū vt dicit gre-
gorius. ſed naturaliter eſt homi
ni vt per ſenſibilia ad intelligi-
bilia veniat. q2 oīs noſtra cogni
tio a ſenſu initiū habet. (vt pz
1. par. q. 1. ar. 8.) Unde vt diony-
ſius dicit i. vij. c. celeſtis hierar-
chie. Impoſſibile eſt nobis alit̄
eluceſcere diuinū radiū. niſi va-
rietate ſacrorū velaminū circū-
uelatū. ergo cōuenienter xp̄s il-
lis in ſua doctrina ꝛ p̄dicatione
vſus eſt. Scd̄o colligitur ex eo
q̄ per hm̄oi parabolas abſcōdē
tur ſacramenta ab infidelib⁹ ne
blaſphemēt. Unde matthei. vij.
dicitur. Nolite. ſanctū dare ca-
nibus. Xp̄s aūt videns q̄ multi
blaſphemabāt. Unde in beelze-
buth. dicebāt eum eijcere demo
nia. cōuenientē: ergo quandoq̄
vſus eſt parabolis in p̄dicatio-
ne ſua. Tum tertio. quia per hu
iuſmodi parabolas homines ru
des melius docētur ꝛ meli⁹ re-
tinent qd̄ audiunt. Cū ergo pre-
dicatio xp̄i deberet ꝓponi om̄i-
bus. ſm illud Rom. j. Sapienti
bus ꝛ inſipiētibus debitor ſum.
cōueniebat vt xp̄s parabolis in
ſua p̄dicatione vteretur. vt ſaltē
vel ſic rudes doctrinā caperent
qui ad intelligibilia capiēda nō
ſunt idonei. Unde notandum q̄
triplex diſtinguit̄ capacitas au
ditorum. Quidā enim nō niſi in
parabolis inſtruūtur. qui adhuc
habent rationē totā ad ſenſum
reflexaz. ꝛ illi dicūtur animales
ſenſu. Quidā habent rationē ad
fidei principia aliquātulū in ſe
ſtantem. ꝛ illi capiunt veritatez
interpretationis parabolarum.
Quidā autem habent rationem
ad intellectum diuinorū eleua-
tam. ſtantē in lumine ꝛ illi ſunt
perfecti in veritatis cōtempla-
tione ꝛ magiſtri in diuinis. Pri
mus gradus eſt ideotarum tur-
barum. Secūdus diſcipulorūz
imbuendoꝝ proficientium. Ter
tius perfectoꝝ. De primis dici-
tur. j. Coꝝ. iij. Tanq̄ paruulis
in xp̄o lac vobis potum dedi nō
eſcam. Non enim poteratis in-
telligere. De ſecundis ad Heb.
xij. In diſciplina p̄ſeuerate tan-
q̄ filijs vobis offert ſe deus. De
tertijs Matth. x. Sufficit diſci

pulo ſi ſit ſicut magiſter eius.
Nos eniꝫ tres ſtatus innuit hic
dominus in euāgelio hodierno
duos in diſcipulis.ꝛ vnū in tur/
bis.vt dicit magnus albert⁹ ſu/
per Mattheum.¶Ad rationes
in oppoſitum. ¶Ad primam re
ſpondetur negando conſequen/
tiam. et ratio eſt.quia ſcientia
poetica ſiue poete vtuntur me/
taphoris propter repreſentatio
nem.Repreſentatio enim natu/
raliter homini delectabilis eſt.
ſed predicator bonus cuiuſmo/
di fuit:chriſtus vtitur metapho
ris propter neceſſitatem ꝛ vtili
tatem.vt dictum eſt.¶Ad ſecū/
dam reſpondetur negando con/
ſequentiam.et ratio eſt. quia lꝫ
veritas parabolis veſtita occul
tetur infidelibus.non tamen fi/
delibus.quoniam vt ait diony/
ſius.Radius diuine reuelatio/
nis propter figuras ſenſibiles
quiqus circūuelatur nō deſtrui/
tur.ſed remanet in ſua veritate
vt mentes quibus reuelatio ſit
non permittantur in ſimilitudi/
nibus remanere.ſed eleuat eas
ad cognitionem intelligibiliuꝫ
ꝛ per eos quibus reuelatio fa/
cta eſt. alij etiam circa hoc in/
ſtruuntur. ¶Ad tertiam reſpon
detur.ꝙ chriſtus vtendo in pre/
dicationibus ſuis parabolis ali
quando et aliquādo profundis
rebus oſtendit ſe ſapientiſſimū
predicatorem qui iuxta capaci/
tatem omniū predicationē ſuaꝫ
formabat.

D ſecūdaꝫ
q̄ſtioneꝫ qua
querit̄.vtruꝫ
parabole ꝛc.
ſic procedit̄.
et videtur ꝙ
nō. ¶Primo
quia falſum eſt ꝙ verbuꝫ dei ad
litteram ſit ſemen aut ordei aut
tritici. ¶Scd̄o.falſum videtur
ad litteram ꝙ volucres celi ra/
piunt verbū dei.¶Tertio argui
tur idem ꝙ falſum ad litterā vi
detur eſſe ꝙ ſpine ſuffocāt verbū
dei. ¶In oppoſitū eſt illud pſ.
Principium verboꝝ tuoꝝ veri
tas.¶Rn̄deo ꝙ oēs ille parabo
le ſunt vere ſm̄ ſenſuꝫ litteralē.
Pro quo notādū ꝙ vt dicit ſan.
Tho.in vltimo articulo prime
queſtiōis p̄me partis ad tertiū.
Senſus parabolic⁹ ſub littera
li ɔtinetur.nam per voces ſigni
ficatur aliq̄d ꝓprie ꝛ aliq̄d figu
rate nec eſt litteralis ſēſus ipſa
figura.ſed illud qđ eſt figuratū.
Non enī cum ſcriptura nomina
dei brachiū eſt litteralis ſenſus
qđ in deo ſit membrū hmōi cor
porale. ſed illud qđ per hoc mē
brum ſignificat̄. ſ.virtus opera
tiua. Sic ad ꝓpoſitū dicim⁹ ꝙ
ſenſus litterales ſunt ea que ſi
gnificant̄ per iſtas figurales ſi
militudines.nō ipſe figure.ꝛ ſic
parabole ſunt vere ſm̄ ſenſum
litteralē. ¶Ad rationes in op
poſituꝫ.¶Ad primā dicendū
ideo cōparatur doctrina xp̄i

mini. quia ſicut ſemen in terraꝫ
bonā proiectū reſurgit multipli
catum. ſic verbū diuinū in corde
deuote receptū facit multitudi
nem bonoꝝ operū. Tum etiā. qꝛ
tria ſunt que iuxta cōſtātinū ar
guunt bonitatē ſeminis. Si in
colore eſt rubeū in quātitate ſm̄
genus ſuū eſt magnū. ⁊ ſi in pon
dere eſt in genere ſuo graue. ſic
in verbo diuino. Hoc em̄ eſt ma
gnuꝫ. qꝛ de magnis loq̄tur rebꝰ.
Puerb. viij. De rebus magnis lo
cutura ſum. Scđo in colore eſt
exterius caritatis igne rubeū. ⁊
interiꝰ puritate ſimile mirabili
ter cādidū. Cant. v. Dilectꝰ meꝰ
candidus ⁊ rubicūdus. Tertio
eſt pōdere intelligēdi grauiſſi-
mum ⁊ oēm excedēs intellectū.
ad Rom̄. xj. O altitudo diuitiaꝝ
ſapientie ⁊ ſciētie dei q̄ incom-
prehēſibilia ſunt iudicia eius ⁊
inueſtigabiles vie eius. ¶ Ad ſe
cundā rn̄detur. ꝙ verū eſt ꝙ hi
qui figurate intelligūtur per vo
lucres celi comedunt illud. iſti
ſunt demones qui per volucres
celi intelligūtur. Tum qꝛ. ipſi ꝑ
peccatū ſuperbie alta ſunt petē
tes. Unde de diabolo ſcribitur
Jobis. xlj. Ipſe eſt rex ſuꝑ oēs
filios ſuꝑbie. Tum, vt dicit glo
ſa. ꝙ celeſtis, id eſt ſpiritualis
ſunt nature. Tuꝫ qꝛ per aera vo
litant. He enim volucres dicun
tur comedere. id eſt impedire ſe
men dei. qꝛ importunitate tem-
ptationū ſuarū faciūt ſepe peri
re fructū diuini verbi. ¶ Ad ter

tiam ſimiliter reſpōdet ꝙ verū
eſt ꝙ diuitie eo ꝙ cogitationuꝫ
ſuarū punctione mentē lacerāt
per ſpinas ſignificant. ſuffocāt
id eſt impediūt fructū ꝓdicatio
nis. ſuffocāt, em̄ vt dicit grego.
in omelia. qꝛ importunis cogi-
tationibus ſuis guttur mentis
ſtrangulant. ⁊ bonū deſideriū in-
trare ad coꝛ nō ſinunt. quaſi adi
tum flatus vitalis necant.

DOminica
in q̄nquage-
ſima eſt euā-
gelium. Aſ-
ſūpſit Jeſus
duodecim di
ſcipulos ⁊c.
Luce. xviij. In quo predicit di-
ſcipulis ſuis paſſionem ſuam.
Circa quod poſſunt diſputari ſe
quentes queſtiones. ¶ Prima.
vtrū neceſſariū fuit xp̄m pati ꝑ
hūani generis liberatiōe. ¶ Se
cunda. vtrū ꝯueniēter elegit pa
ti in hieruſalē. ¶ Tertia. vtrum
conueniens fuit vt etiam pate-
retur a gentibus.

AD primaꝫ
ſic procedit.
(3. par. q. 46.
ar. 1.) Et vide
tur ꝙ nō fuit
neceſſariū pa
ti xp̄m ꝑ hu-
mani generis liberatiōe. ¶ Pri
mo ſic. humanū eniꝫ genus libe
rari nō poterat niſi per deū ſm̄
illud Iſa. xlv. Deus iuſtus ⁊ ſal